

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Rruga Naim Frashëri Nr 37, Tiranë , ALBANIA

PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË LËNDËS SË GJUHËS SHQIPE DHE LETËRSISË

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës shqipe dhe letërsisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA, për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve, si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve,
- programet përkatëse lëndore,
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë në veçanti,
- përmbajtjen shkencore të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë sipas programeve lëndore përkatëse.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës shqipe dhe letërsisë është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t'u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, si një program i detyruar, veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjetoje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të gjuhës shqipe dhe letërsisë është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilin fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojnë mësuesi i lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar duke pasur si pikënisje standardet bazë të përgjithshme të mësuesit si dhe në standardet e mësuesit të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilin fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive si dhe literatura

përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT	
Fusha : Dokumentet zyrtare	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë të...	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • zotërojë ligjin për arsimin parauniversitar; • zotërojë strategjinë e arsimin parauniversitar; • zbërthejë prioritetet për arsimin parauniversitar; • zotërojë kuptimin e planit mësimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN). • Të drejtat e nxënësve (Neni 21) • Qeveria e nxënësve (Neni 37) • Mësuesi, të drejtat e detyrat (Nenet 43,44,45) • Organet kolegjiale në shkollë (Nenet 51, 53. 54) • Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve". • Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë". • Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH “Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor” • Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH “Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore” • Udhëzimi i MASH Nr. 17, datë 29.06.2010 “Për strukturën dhe planet mësimore në Arsimin Parauniversitar për vitin shkollor 2010-2011”. • Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar”. • Udhëzimi i MASH, Nr. 26 datë 10.08.2010 “Për mbarëvajtjen e punës mësimore edukative në sistemin e Arsimit Parauniversitar në vitin shkollor 2010-1011. • Udhëzimi i Alterteksit 2010-2011 • Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz • “Kualifikimi i mësuesve – Teste 2008, 2009 2010”, IKT – Maj 2008

Fusha : Programet lëndore

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë të...	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • zotërojnë vizionin kurrikular lëndor (klasa 5-6,10-12) • zotërojnë programet lëndore; gjuha shqipe 6,7,8,9; • zotërojnë udhëzimet dhe zbërthimet didaktike për programet e gjuhës shqipe 6,7,8,9; • zotërojnë programet lëndore; letërsi dhe gjuhë shqipe 10-12; • zotërojnë udhëzimet dhe zbërthimet didaktike për programet e gjuhës shqipe 10-12. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vizioni kurrikular i lëndës së gjuhës shqipe. • Kurrikula dhe shkolla 2004 ISP. • Programi i gjuhës shqipe 2005-2009 Kl. 6, 7, 8,9 IKS • Tekstet alternative • Udhëzues lëndore • Guida didaktike IKS, 2006 • Fokus në ndryshime kurrikulare Gjuha shqipe 1,2 QTKA, 2005-2006 • Tekstet e mësuesit 6,7,8,9 www. mash.gov.al • Programet dhe kriteret 10-12, IKT

Fusha : Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë të...	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • vendosë objektiva të arritjeve për çdo kapitull në lëndën e gjuhës shqipe dhe letërsisë • zotërojnë dhe zbatojnë një larmi metodash / strategjish të mësimdhënies efikase të lëndës së gjuhës shqipe dhe letërsisë • zotërojnë dhe zbatojnë vlerësimin në nivele të formimit të nxënësve (vlerësimin formues dhe përmbledhës). 	<ul style="list-style-type: none"> • Broshura “Standardet e përmbajtjes në lëndën e gjuhës shqipe, leximit dhe të leximit letrar”, botim I & II, ISP, 1997, 2002. • Broshura “Standardet e arritjeve në lëndën e gjuhës shqipe, leximit dhe të leximit letrar”, botim I & II, ISP, 1997, 2004 • Të mësuarit me objektiva "Modeli A-94". • Manual i pedagogjisë së përgjithshme (ISP 2003) • Strategjitë e të mësuarit, Tiranë, 1995. • Metoda të mësimdhënies, Tiranë 1999 • Mimoza Gjokutaj & grup: Hapa për integrim përmes punës me standarde “Standardet e përmbajtjes në lëndën e gjuhës shqipe leximit dhe leximit letrar”, Broshurë, ISP, 2002). • Natasha Xhafka: “Në dobi të formimit gjuhësor dhe letrar të nxënësve”, Buletini: “Kurrikula dhe shkolla”/ Gjuhë shqipe dhe lexim letrar Nr. 6, Tiranë 2004. • Buletini “Kurrikula dhe shkolla”, Gjuha shqipe dhe leximi letrar Nr. 5. • Rezana Vrapi: “Përgatitja dhe vlerësimi i eseve: “ Gjuha shqipe dhe leximi letrar”, nr 4. • Rezana Vrapi: “Testimi si mjet vlerësimi”, “: Gjuha

	<p>shqipe dhe leximi letrar”, nr. 5, 2003.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Shkrimi i esesë- B. Musai. ● Mimoza Gjokutaj & grup: Hapa për integrim përmes punës me standarde “Standardet e përmbajtjes në lëndën e gjuhës shqipe leximit dhe leximit letrar”, Broshurë, ISP, 2002). ● Programi i gjuhës shqipe 6,7,8,9. ● Programi i letërsisë dhe gjuhës shqipe, 10,11 ● Si të hartojmë një test 2004, Save the children. ● Banka e pyetjeve për test (M. Gjokutaj & grup) Save the children. ● Adriatike Lami: Matura shtetërore: Komente, probleme, QTKA, 2006
--	--

Fusha : Përmbajtja shkencore e lëndës

Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë të...	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> ● kryejë analiza të sakta nga fusha e morfosintaksës. ● komentojë nga pikëpamja letrare fragmente nga vepra të ndryshme. ● dallojë dukuri gjuhësore dhe e letrare. ● analizojë tekstin dhe nëntekstin në fragmente të ndryshme. ● respektojë standardin drejtshkrimor të gjuhës shqipe. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Komenti letrar – Xhafka , Zheji ● Komenti letrar -Koçi Petriti ● Eskili ky humbës i madh – Ismail Kadare ● Teoria e letërsisë – Floresha Dado ● Analiza e tekstit –Dhurata Shehri ● Mitrush Kuteli: Vepra 5, Tiranë 1990 ● Alfred Uçi: Shekspiri në botën shqiptare, Tiranë 1996 ● Gramatika e gjuhës shqipe: Botim i Akademisë së shkencave. ● Programet e reja për klasën: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ● Leksikologjia e gjuhës shqipe – Jani Thomai ● Stilistika gjuhësore- Xhevat Lloshi. ● Buletini “Kurrikula dhe shkolla- Gjuha shqipe dhe leximi letrar”, ISP, Nr 5, 2003 ● Natasha Xhafka: “Shfrytëzimi i burimeve të larmishme mësimore-drejtimit .....”; Gjuhë shqipe, lexim letrar, letërsi”, ISP, nr. 7 ● Çelësi i letërsisë – Rita Petro, 2010 ● Drejtshkrimi i gjuhës shqipe – Tiranë 1972